

CORNELII
VALERII ULTRAIECTINI

GRAMMATICARVM

INSTITVTIONVM

LIBER III.

De Syntaxi, seu recta partium orationis
consecutione:

*Præcepta maximè necessaria de coniungendarum dictionum ra-
tione continens, ad vſitatum probatiffimorum lingua Latina
auctorum sermonem perpensa diligenter & indicata.*

ANTVERPIÆ,

Ex officina Christophori Plantini,

M. D. LXXXIII.

Cōcor-
dare:

- Adiectivum & Substantivum.
- Antecedens & Relativum.
- Nominativus & Verbum personale.
- Interrogatio & Responsio.
- Substantiva duo rem eandē significantia.

Nomen

- Substan-
tivum, { Genitivum &
 { Ablativum.
- Adiecti-
vum, { Genitivum,
 { Dativum,
 { Accusativum,
 { Ablativum.

Prono-
men po-
situm

- Sub-
stan-
tivū, { Geniti-
 { uū, Ab-
 { lativum { in re lauda-
 { perata. ta, vel vitu-
- Adie-
ctivū, { Genitivum.
- { Dativum, ut idem.

Regere.
Septem
sunt par-
tes ora-
tionis
que ca-
sum re-
gunt:

Verbū
perso-
nale

- Ante
se, { Finiti modi, nominati-
 { vum.
- { Infiniti modi, accusati-
 { vum.
- Post
se, { Nominativum, Geniti-
 { vum, Dativū, Accusa-
 { tivum, Ablativum.

[Impersonalium consecutio suis locis in-
tericitur]

Participium, Supinum, & Gerundium
post se casum sui verbi.

Adverbium Genitivum, Dativum,
Accusativum, Ablativum.

Præpositio Accusativum, Ablativum.

Interiectio Nominativum, Dativum,

Accusativum.

Nomen, Pronomen, & Participium reguntur.

Coniunctio nec regit, nec regitur.

Duplex
est dictio-
num in
consecu-
tione ra-
tio. Nam
dicuntur
alia

QVID SYNTAXIS.

SYNTAXIS (que constructio vulgò & Latine consecutio dicitur) est recta partium orationis, hoc est, simplicium verborum, apta generibus, numeris, casibus, temporibus, personis, & modis compositio, quam Grammatici in veterum scriptorum probatissimorum libris observauerunt. Partes sunt octo: quatuor declinabiles, & totidem indeclinabiles. Inter has principes sunt, nomen et verbum: quod hæc vel sola integram sententiam absoluant; reliqua nomini & verbo accedant. [Repetentur huc ea quoque præcepta iisdem propè verbis, quæ sunt à nobis in Rudimentis explicata, ne verborum varietate puerorum imbecilla & vaga memoria distrabatur.]

Orationis id est integræ sententiæ, quæ ex dictionibus constat.

Sed antequam præcepta syntaxeos, eo quem tenere decreuimus ordine, tabula præcedere explicato, tradamus, generales aliquot regula pueris hic proponenda sunt: velut hæc; **1.** Quem casum numerus singularis habet, eundem recipit & pluralis: ut, Diues agris; & diuites agris. &c. **2.** Et quem casum nominatiuus postulat, eundem omnes obliqui requirunt: ut, filius lii, lio, lium, li, lio, filij, orum, iis, ios, ô filij regis. **3.** Quem casum positiuus exigit, eundem et comparatiuus & superlatiuus volunt: ut, Amans, amantior, amantissimus tui. **4.** Quem casum recipit indicatiuus, eundem admittunt & reliqui modi: ut, amo, ama, amarem, amem, amare Deum, &c. **5.** Qui casus verbo actiuo tribuuntur, iidem & passiuo adiungi possunt, excepto accusatiuo rei patientis: ut, Duas horas vel duabus horis librû legi. Liber legitur, lectus est, aut legendus duas horas vel duabus. Magno librum emi, magno liber emptus, pluris venditus est. &c.

Regulae generales.